

2014-12-12

Avdelningen för digitalisering
Per Mosseby

Statsrådet Mehmet Kaplan
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Svensk e-legitimation

Förslag

Förbundet vill med denna framställan initiera en överläggning med regeringen i syfte att man skyndsamt skall utreda en vidareutveckling av uppdraget till E-legitimationsnämnden så att man:

- Utökar uppdraget vad gäller Svensk e-legitimation att även omfatta den privata sektorn.
- Säkerställer tillgänglighet till e-legitimation för alla invånare genom att snarast möjligt erbjuda statligt utfärdade certifikat som är gratis att verifiera samt erbjuda en statlig utfärdad e-legitimationslösning.
- Lyfter frågan om hur Svensk e-legitimation kan utvecklas för att effektivt användas som e-legitimation i tjänsten.
- Senast under januari 2015 träffar en överenskommelse med bankerna om anslutning till svensk e-legitimation, annars skyndsammast möjligt finner en lösning för ny upphandling eller förlängning av avtal kring elektronisk identifiering (eID) för att möjliggöra tillgång och utnyttjande av BankID efter att nuvarande lösning går ut den 30 juni 2016.

Bakgrund

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i sin Strategi för eSamhället satt upp mål om att med digitalisering skapa en enklare vardag för privatpersoner och företag. Detta mål återfinns också i den Digitala agendan för Sverige. Ambitionen är att offentlig sektor ska erbjuda fler och bättre digitala tjänster som kan nyttjas av användare. För många av de nuvarande och framtida digitala tjänsterna krävs det e-legitimation. Privatpersoners och företags användning och förtroende för e-legitimation är avgörande i utvecklingen av e-samhället. En säker och effektiv hantering av det pågående arbetet med Svensk e-legitimation är därför en viktig fråga för såväl SKL som regeringen.

SKL har vid flertalet tillfällen framfört att staten ska ta ett ansvar för försörjningen av e-legitimationer. SKL:s remissvar på utredningen ”E-legitimationsnämnden och Svensk e-legitimation (SOU 2010:104)” förordade:

- Statligt utfärdande av certifikat.
- Vikten av ett statligt ”ickevalsalternativ”.

- Behovet av en funktion för tillsyn och kontroll.
- Säkra e-legitimationer.

SKL kunde dock i och med bildandet och uppdraget till E-legitimationsnämnden år 2011 konstatera att synpunkterna inte hade beaktats. Eftersom E-legitimationsnämndens uppdrag var begränsat kunde frågan om statligt utfärdande av certifikat inte drivas av nämnden. Därför lyfte SKL denna fråga på nytt till Näringsdepartementet år 2012.

Huvudsakliga problem med svensk e-legitimation

E-legitimationsnämndens uppdrag och avgränsningar är inte ändamålsenliga

I uppdraget till E-legitimationsnämnden angavs att *”Svensk e-legitimation ska kunna utfärdas såväl till en medborgare – s.k. privat e-legitimation – som till anställda eller uppdragstagare – s.k. e-tjänstelegitimation.”* Tidigare låg ansvaret för e-tjänstelegitimation på Kammarkollegiet, men flyttades år 2011 till E-legitimationsnämnden. Den lösning för e-legitimation som nu tagits fram erbjuder ingen särskild lösning för användning i tjänsten, utan användaren är hänvisad till sin privata e-legitimation, som används för privata bankärenden, till sin arbetsplats.

I SOU 2010:104 framhölls vidare: *”Genom utredningens förslag skapas en infrastruktur för den offentliga sektorn. En viktig uppgift för E-legitimationsnämnden blir att verka för att en motsvarande och samverkande infrastruktur etableras även för den privata sektorn. Det är först då en sådan samverkande infrastruktur etablerats som Svensk E-legitimation kan användas för både offentliga och privata e-tjänster.”*

Den offentliga lösningen får endast användas av myndigheter, landsting och kommuner som omfattas av LOU. I de fall kommunal sektor lägger ut sina välfärdstjänster på privata utförare (privata vårdgivare, friskolor osv) så får dessa inte använda den offentliga lösningen. Ett privat alternativ har ännu inte växt fram på marknaden, och något sådant känt och trovärdigt initiativ finns inte heller under uppstartande.

Det som är mer problematiskt är att det finns gemensamma tjänster idag där både offentliga och privata utförare verkar. Här utgör denna uppdelning ett hinder för gemensamma lösningar som t.ex. Mina Vårdkontakter, och hur både offentliga och privata utförare ska kunna samlas där i förhållande till svensk e-legitimation är ännu inte klarlagt.

Stora förseningar gör att utvecklingen stannar av

Arbetet med att etablera och erbjuda Svensk e-legitimation är mycket försenat. Tidplanen var att få igång Svensk e-legitimation innan nuvarande avtal gällande e-legitimationer gick ut 2012-06-30. Starten har dock fått flyttats fram, och först 2014-05-01 fanns de centrala delarna på plats med möjlighet att ansluta sig till systemet. Dock har ännu ingen anslutit sig till systemet i produktionsmiljön.

Kammarkollegiets avtal om e-legitimationer EID2008 gick ut 2012-06-30 och kunde innan detta datum tecknas för fyra år. Sista möjliga användningsdag för nuvarande e-

legitimationer är 2016-06-30. De kommuner, landsting och myndigheter som inte redan 2012 tecknade avtal om e-legitimationer står idag utan möjlighet att ansluta sig till en fungerande e-legitimationslösning. Fyra av tio kommuner uppger att de ännu inte har någon e-tjänst som kräver två-faktorautentisering.

Bankerna vill inte ansluta sig

Av dagens e-legitimationsleverantörer så återstår i praktiken bara BankID, där även Nordea numera ingår. BankID har gett ut cirka sju miljoner e-legitimationer. Telia har aviserat att de inte tänker ansluta sig till Svensk e-legitimation.

BankID har haft många invändningar emot det nya systemet och E-legitimationsnämnden har försökt anpassa regelverket utifrån dessa invändningar. I skrivande stund har BankID ännu inte anslutit sig till systemet, utan har fler invändningar.

Bankerna vill bara leverera till sina kunder

BankID har en begränsning i att de endast levererar till ägarnas kunder, dvs. kunden måste också vara kund i någon av de 11 anslutna bankerna. Personer som är på väg in i vårt samhälle och som har samordningsnummer hanteras inte av BankID. Alla banker ger inte ut legitimationer till yngre personer. Brottsbelastade personer kan inte heller införskaffa BankID.

Affärsmodellen osäker

Affärsmodellen är osäker både för utfärdare av e-legitimationer (t.ex. BankID och nya utfärdare) och e-tjänsteleverantörer (statliga myndigheter, kommuner och landsting). Det är svårt att bedöma vad omsättningen från användningen kommer bli. Dessutom kräver lösningar för utfärdande av e-legitimation stora grundinvesteringar, vilket har varit en starkt bidragande till att inga nya aktörer, som inte kan bygga vidare på befintliga e-legitimationslösningar, har sett en tillräckligt god affär framför sig för att gå in på marknaden.

Teknikval med begränsningar

Idag fungerar endast e-legitimationslösningen mot webbsidor. Det går inte att använda e-legitimationen till att kryptera e-post, logga in på dator, kryptera e-post osv. Dessa behov är vitala för e-legitimationer i tjänsten.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knape
Ordförande